

Bożena Łazowska

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ Początki oficjalnej statystyki służącej administracji publicznej przypadają w Polsce na czasy Sejmu Czteroletniego (1788-1792). Sejm ten Konstytucją z 22 czerwca 1789 roku zarządził przeprowadzenie do końca tego roku pierwszego ogólnokrajowego spisu ludności połączonego ze spisem dymów. Wyniki spisu miały później posłużyć do powzięcia uchwały w sprawie podatku przeznaczonego na pokrycie kosztów utrzymania stałej, stutysięcznej armii. Inicjatorem spisu 1789 r. i statystycznej metody wymiaru podatków na wojsko był poseł hrabia Fryderyk Józef Moszyński (1737-1818). Wystąpienie posła F. Moszyńskiego na sesji sejmowej 9 marca 1789 roku uzasadniało przeprowadzenie spisu ludności potrzebami administracji i wojskowości Rzeczypospolitej. Pierwszy w dziejach Polski spis ludności objął mieszkańców wsi i miast bez szlachty i duchowieństwa.
- ✘ W okresie Księstwa Warszawskiego (1807-1815) władze odradzającej się państwowości polskiej przeprowadziły dwa spisy ludności w 1808 i 1810. Zbadano, stosując odrębne formularze dla wsi i miast stan ludności, jej strukturę demograficzną i wyznaczenie oraz liczbę domów. Zebrane dane statystyczne były niezbędne do ustalenia m.in. możliwości poboru wojska do armii polskiej służącej u boku Napoleona. Celem opracowania materiałów spisowych powołano 1810 roku Biuro Statystyczne podległe Ministerstwu Spraw wewnętrznych. Była to pierwsza centralna państwowa instytucja statystyczna na ziemiach polskich i jedna z pierwszych w Europie.
- ✘ Stały rozwój badań statystycznych w Polsce zapoczątkowała wydana w 1807 roku w Krakowie broszura Stanisława Staszica „O statystyce Polski: krótki rzut wiadomości potrzebnych tym, którzy ten kraj chcą oswobodzić, i tym, którzy w nim chcą rządzić”. Autor po raz pierwszy użył wówczas w języku polskim słowa „statystyka” i zdefiniował ją jako państwowznawstwo stawiając tezę, że bez danych statystycznych nie można skutecznie rządzić państwem.

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ W Królestwie Polskim, utworzonym w 1815 r. decyzją Kongresu Wiedeńskiego, zbieraniem i opracowywaniem danych statystycznych zajmował się oddział statystyczny Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, której siedziba znajdowała się w Warszawie przy Placu Bankowym. Wyniki badań statystycznych prowadzonych przez Komisję nie były na ogół publikowane. Wyjątek stanowi zachowana w zbiorach Centralnej Biblioteki Statystycznej „Tabella miast, wsi i osad Królestwa Polskiego” wydana w 1827 roku, przedstawiająca w dwóch obszernych tomach stan ludności i liczbę domostw dla wszystkich miejscowości Królestwa Polskiego alfabetycznie w podziale na województwa, obwody, powiaty i parafie. Był to swoisty rejestr statystyczny, trudny do przecenienia dla administracji Królestwem. Po zlikwidowaniu w 1868 roku Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego prowadzenie działalności statystycznej na potrzeby administracji przejęły władze 10 guberni. Wydawały one od lat 70-tych XIX wieku tzw. „Obzory”, w których publikowano zestawienia statystyczne dotyczące najważniejszych zagadnień społeczno-gospodarczych guberni. Jedynie w Warszawie powstała w 1864 roku Sekcja Statystyczna jako jednostka organizacyjna Magistratu. Jej zadaniem było wydawanie corocznie „Obzoru goroda Warszawy”.
- ✘ W 1877 roku utworzono Warszawski Komitet Statystyczny podporządkowany istniejącemu od 1858 roku rosyjskiemu Centralnemu Komitetowi Statystycznemu. Do 1915 roku Warszawski Komitet Statystyczny był centralną państwową instytucją statystyczną zbierającą na potrzeby administracji dane liczbowe z terenu całego Królestwa. W latach 1889-1914 Komitet ten opublikował 40 tomów zatytułowanych „Prace Warszawskiego Komitetu Statystycznego (w oryginale - Trudy Warszawskiego Statisticzeskiego Komiteta). Najpełniejsze dane statystyczne zebrano podczas odbytego w 1897 r. pierwszego i jedyne do 1914 roku powszechnego spisu ludności Królestwa Polskiego i całej Rosji.

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ Na ziemiach polskich pod zaborem austriackim postulat utworzenia biura statystycznego w Galicji zgłosił jako pierwszy do Wydziału Krajowego we Lwowie Mieczysław Marasse (1840-1880), autor m.in. rozprawy *O pojęciu i zadaniu statystyki* (Kraków 1866), która była pierwszą polską publikacją poświęconą teorii i historii statystyki.
- ✘ Krajowe Biuro Statystyczne we Lwowie utworzono w 1873 roku. Pracowało ono praktycznie niezależnie od Centralnej Komisji Statystycznej w Wiedniu do 1918 roku i odegrało olbrzymią rolę w budowaniu autonomicznej, polskiej administracji w Galicji. Na potrzeby tej administracji Krajowe Biuro Statystyczne opublikowało m.in.: *Wiadomości Statystyczne o stosunkach krajowych* (w latach 1873-1919 ukazało się 26 tomów), *Rocznik Statystyki Galicji* (wydawany od 1887 roku) i kontynuację *Rocznika* pod nazwą *Podręcznik statystyki Galicji* (wydawany w latach 1900-1913), *Rocznik statystyki przemysłu i handlu krajowego* (pod redakcją Tadeusza Rutowskiego wydano 16 tomów tego uważanego za pierwszy branżowy rocznik gospodarczy w Galicji periodyku. Kierownik Krajowego Biura Statystycznego we Lwowie prof. Józef Buzek (1872-1936) opublikował min. w 1910 r. *Uwagi na zbliżający się spis ludności*, w których omówił znaczenie spisu ludności m.in. dla rozwoju autonomii polskiej w ramach cesarstwa austro-węgierskiego.
- ✘ Poza Krajowym Biurem Statystycznym pracowały też – od 1872 roku Miejskie Biuro Statystyczne we Lwowie i od roku 1884 Miejskie Biuro Statystyczne w Krakowie. Biuro lwowskie wydawało w latach 1874-1939 *Wiadomości Statystyczne o mieście Lwowie*, a biuro krakowskie wydawało w latach 1887-1912 *Statystykę miasta Krakowa*. Zadania dla obu biur opisał kierownik Miejskiego Biura Statystycznego w Krakowie prof. Józef Kleczyński w pracy *Miejskie biura statystyczne* (Kraków 1884) i w pracy *Organizacja statystyki w Austrii* (Lwów 1883).

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ W Prusach w 1805 roku utworzono w Berlinie Królewsko-Pruskie Biuro Statystyczne obejmujące zasięgiem swego działania cały obszar ziem polskich pod zaborem pruskim oraz Śląsk i Mazury. Badania prowadzono przez jednostki administracyjne wszystkich szczebli i publikowano je od 1881 r. w *Preussische Statistik* oraz w *Statistik des Deutschen Reichs*. W wydawnictwach tych ogłaszano wyniki statystyki ludności, spisów przemysłowych, spisów rolnych i rezultaty spisów powszechnych ludności (przeprowadzanych w latach 1816-1967 co trzy lata, a następnie po wojnie francusko-pruskiej – tj. od 1871 roku - w odstępach pięcioletnich).
- ✘ Dla władz administracyjnych sporządzane też były urzędowe wydawnictwa statystyczne publikowane przez urzędy statystyczne większych miast, m.in. Wrocławia, Poznania etc. Już w 1874 roku założono kwartalnik Miejskiego Urzędu Statystycznego *Breslauer Statistik*.
- ✘ W okresie I wojny światowej lwowski geograf i kartograf prof. Eugeniusz Romer opracował *Geograficzno-statystyczny atlas Polski* opublikowany w języku polskim, francuskim i niemieckim w Wiedniu w 1916 r., a następnie wydał wspólnie z dr Ignacym Weinfeldem *Rocznik Statystyki. Tablice Statystyczne* (Kraków 1917), drugi co do wielkości po *Statystyce Polski* opracowanej w 1915 r. przez prof. Adama Krzyżanowskiego i prof. Kazimierza Kumanieckiego, rocznik statystyczny pokazujący w ujęciu liczbowym życie gospodarczo-społeczne w trzech zaborach od przełomu XIX/XX wieku po okres I wojny światowej.
- ✘ Zarówno *Geograficzno-statystyczny atlas Polski* jak i inne roczniki statystyczne z okresu I wojny światowej okazały się bardzo przydatne polskiej delegacji w rokowaniach pokojowych w Paryżu (1919) i Rydze (1921) przy ustalaniu granic państwa polskiego, a także stały się kopalnią informacji dla powstającego w 1918 roku Głównego Urzędu Statystycznego przy opracowaniu i publikacji pierwszych edycji roczników statystycznych niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej.

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ 13 lipca 1918 roku Rada Regencyjna Królestwa Polskiego wydała reskrypt o utworzeniu i organizacji Głównego Urzędu Statystycznego. Główny Urząd Statystyczny jako centralna instytucja statystyczna w kraju prowadził badania według zatwierdzonego przez Radę Ministrów programu. Inne urzędy mogły prowadzić badania statystyczne wyłącznie w ramach swoich struktur po uzyskaniu zgody GUS. Reskrypt Rady Regencyjnej nie rozgraniczał jednak kompetencji GUS w tym zakresie. Uregulowano je dopiero odrębnymi umowami zawartymi przez GUS 31 stycznia 1919 r. z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, 14 lutego 1919 r. z Ministerstwem Wyznań i Oświecenia Publicznego, 16 lipca 1919 r. z Ministerstwem Przemysłu i Handlu, z 24 grudnia 1919 r. z Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej. Okres narodzin GUS zakończył się 21 października 1921 r. uchwaleniem przez Sejm Ustawy o **organizacji statystyki administracyjnej**.
- ✘ 13 lutego 1922 r. Rada Ministrów powzięła uchwałę o włączeniu GUS do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, co potwierdziła Ustawa przyjęta przez Sejm 1 czerwca 1923 roku o nowelizacji ustawy z dnia 21 X 1919 r, o organizacji statystyki administracyjnej. W latach 1919-1924 Rada Ministrów RP wprowadziła na mocy swych decyzji normy regulujące praktycznie we wszystkich dziedzinach objętych badaniami statystycznymi. Usytuowanie prawne GUS wskazuje, że całość prac badawczych Urzędu była prowadzona na rzecz administracji państwowej. W dwudziestoleciu międzywojennym Główny Urząd Statystyczny nie organizował struktur terenowych. Chciał jednak wspierać rozwój statystyki samorządowej, próbując przenieść do Polski doświadczenia państw Europy Zachodniej. Przykładowo GUS współorganizował trzy zjazdy statystyków miejskich (w 1921r.,1923 r. i 1929 r.).Wydał też w latach 1928 i 1930 dwie edycje *Statystyki miast Polski*.
- ✘ Od 1921/22 roku GUS wydawał też mapy administracyjne Rzeczypospolitej Polskiej (w 1925 roku powołano specjalny Referat Kartograficzny GUS).

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ W połowie 1921 roku ukazał się I tom pierwszego *Rocznika Statystyki Rzeczypospolitej Polskiej*, a kolejny tom wydano w 1923 r. W 1927 roku rozpoczęto opracowywanie *Atlasu Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej*, który opublikowano w 1930 r. Najważniejszą jednak pracą wykonaną przez GUS dla administracji państwowej odradzającego się państwa polskiego było przeprowadzenie w 1921 r. pierwszego powszechnego spisu ludności i przeprowadzenie w 1931 r. II powszechnego spisu ludności. Ich wyniki obejmujące zagadnienia demograficzne, rynku pracy, zdrowia, edukacji, narodowości, języka i wyznania były kapitalnym materiałem poznawczym, o wartości trudnej do przecenienia dla zarządzania państwem.
- ✘ W latach dwudziestych GUS zrealizował dwa szczególnie ważne dla administracji państwa programy badawcze, w tym 1924 r. jedyny w Europie bilans płatniczy państwa, a w latach 1927-1928 wdrożył program badań budżetów gospodarstw domowych, powiązany z badaniami ubóstwa, bezdomności, bezrobocia i warunków bytowych.
- ✘ W 1926 roku powstało w GUS Biuro Informacyjno-Prasowe, które na bieżąco odpowiadało na pytania kierowane doń z różnych szczebli administracji rządowej i samorządowej oraz przez dziennikarzy. W tym samym czasie rozpoczęto też współpracę z korespondentami rolnymi. Dane przesyłane przez korespondentów rolnych do GUS stanowiły cenne źródło informacji o sytuacji w rolnictwie, dlatego też. celem podniesienia poziomu pracy tych korespondentów, GUS rozpoczął wydawanie *Wiadomości Korespondenta Rolnego*.
- ✘ Każdego roku poczynając od 1930, na mocy decyzji Rady Ministrów, GUS wdrażał kompleksowe badania gospodarcze i społeczne. W 1930 r. była to statystyka budownictwa, w 1933 – statystyka Polaków za granicą, w latach 1934-1936 - statystyka bilansów kwartalnych kas komunalnych, w 1936 r. – statystyka cen oraz statystyka dochodów miast, w 1937 r. – statystyka wydajności pracy, w 1938 r. – statystyka finansów zakładów zastawienniczych.

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ W 1939 roku Główny Urząd Statystyczny pracował do chwili wybuchu wojny. Zachowały się sprawozdania statystyczne nadesłane do Urzędu z datą 17 sierpnia 1939 r. Pracowano wówczas - zwłaszcza od czerwca 1939 roku - nad wypełnianiem tablic do *Małego Rocznika Statystycznego 1939*, co przewidywano zakończyć w październiku. Agresja hitlerowskich Niemiec przerwała te prace, ale ich nie zakończyła. W 1941 roku Ministerstwo Informacji i Dokumentacji Rządu RP na uchodźstwie, wydało w Londynie *Mały Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, wrzesień 1939-czerwiec 1941* (*Concise Statistical Yearbook of Poland, September 1939-June 1941*), który zawierał obok danych zebranych przez GUS w 1939 r., także fragmentaryczne dane z pierwszych lat okupacji. Wydanie tego Rocznika znacznie wzmocniło rangę Rządu Londyńskiego, który udowodnił tym samym, że panuje nad strukturami administracyjnymi podziemnego państwa polskiego.
- ✘ II wojna światowa oszczędziła wielu ludzi związanych ze statystyką (dr Rajmunda Buławskiego, dr Marię Czarnowską, prof. Kazimierza Romaniuka, dr Stanisława Róga, prof. Edwarda Szturm de Sztrema, prof. Stefana Szulca, dr Józefa Wojtyniaka, prof. Ryszarda Zasepę), ocalała też Biblioteka GUS i archiwum, co pozwoliło już na początku 1945 r. wznowić pracę Urzędu.
- ✘ W lipcu 1945 r. zrealizowano pierwsze badania statystyczne po II wojnie światowej, w tym spis rolny, obejmujący swym zasięgiem jedynie tzw. ziemie dawne. Od 1946 r. spisy te prowadzono corocznie.
- ✘ 14 lutego 1946 r. GUS przeprowadził Powszechny Sumaryczny Spis Ludności. Było to zestawienie ruchów migracyjnych ludności cywilnej i bilans strat po wojnie, nieocenione źródło wiedzy dla tworzącej się po II wojnie światowej administracji państwa polskiego.

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ Dekret Rady Ministrów z 31 lipca 1946 roku o organizacji statystyki państwowej i o Głównym Urzędzie Statystycznym, ustanawiał Urząd naczelnym organem statystyki państwowej. Pod koniec 1950 r. GUS przeprowadził pełny Narodowy Spis Powszechny, który stał się kopalnią wiedzy o ówczesnym społeczeństwie polskim. W latach 1950-55 statystyka była nieobecna na forum publicznym, wyniki badań GUS nie były publikowane. Wynikało to z ustawy z dnia 28 marca 1952 roku o zmianie zakresu działalności władz naczelných w dziedzinie statystyki państwowej. Administracja państwowa i partyjna otrzymywała informacje z GUS z klauzulą „poufne”, „do użytku wewnętrznego”, „do użytku służbowego”, „tajne” (w tym: monitoringi, informacje dekadowe, miesięczne, kwartalne i roczne). Niestety ze względu na ich poufny charakter niewiele z tych materiałów zachowało się w zbiorach Centralnej Biblioteki Statystycznej. Wydawanie *Małego Rocznika Statystycznego* wznowiono dopiero w 1958 roku, a *Rocznik Statystyczny 1955* opublikowano z danymi za lata 1953 i 1954.
- ✘ W drugiej połowie lat pięćdziesiątych oraz w latach sześćdziesiątych zwrócono głównie uwagę w GUS na potrzebę stworzenia statystyki terytorialnej, która byłaby partnerem dla struktur administracji państwowej w terenie. Ustawa z dnia 15 lutego 1962 roku o organizacji statystyki państwowej ustaliła organy administracji państwowej w zakresie statystyki, powołała wojewódzkie i miejskie urzędy statystyczne oraz powiatowe (miejskie i dzielnicowe) inspektoraty statystyczne, które podlegały Głównemu Urzędowi Statystycznemu.
- ✘ W tym okresie GUS zrealizował spis kadrowy, który powtarzano corocznie, aż do 1984 r., powszechną inwentaryzację i wycenę środków trwałych, spisy zakładów przemysłowych i zasobów mieszkaniowych, a w 1960 r. drugi po wojnie Spis Powszechny.
- ✘ W 1969 r. powołano Departament Informacji i Analiz Statystycznych GUS, który przygotowywał przeznaczone pod obrady Rady Ministrów informacje zbiorcze o realizacji ważniejszych zadań gospodarczych.

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ W 1970 roku Główny Urząd Statystyczny przeprowadził trzeci po wojnie Narodowy Spis Powszechny. Nawiązywał on skalą badania i opracowań do spisów powszechnych z lat 1921 i 1931.
- ✘ Na początku lat 70-tych wydano dwie szczególne ważne prace z serii „Statystyki Regionalnej”: *Przestrzenne zróżnicowanie kraju* (1971) i *Statystyka układów regionalnych* (1972)
- ✘ W 1975 roku – w konsekwencji zmian administracyjnych – powołano 49 wojewódzkich urzędów statystycznych oraz zreorganizowano sieć powiatowych i miejskich urzędów statystycznych. Ten okres zakończył się w 1978 roku, kiedy to w końcu roku przeprowadzono przyspieszony Spis ludności.
- ✘ W 1982 roku Sejm przyjął ustawę z dnia 26 lutego 1982 r. o statystyce państwowej, która określała zadania dotyczące badań statystycznych oraz obowiązki informowania o poziomie i stanie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Ustawa określała szczegółowo dziedziny badan statystycznych i podtrzymała obowiązek uzgadniania z GUS badań resortowych. Na jej mocy powołana została w 1982 r. Rada do Spraw Systemów Informacji Społeczno-Gospodarczej, jako organ opiniodawczy i wnioskodawczy w sprawach programu badań statystycznych .W 1988 roku GUS przeprowadził Narodowy Spis Powszechny, który uwzględniał pilne potrzeby informacyjne administracji państwowej o sytuacji ludności i warunkach mieszkaniowych w okresie kryzysu społeczno-ekonomicznego, w jakim znajdował się wówczas nasz kraj. W latach osiemdziesiątych wprowadzono do statystyki państwowej rotacyjny system badań gospodarstw domowych i zrealizowano 45 reprezentacyjnych badań ankietowych dotyczących wszystkich aspektów życia ludności (wydano ponad 100 publikacji dotyczących ubóstwa, warunków życia, sytuacji młodzieży i młodych małżeństw, rodzin niepełnych, wielodzietnych, niepełnosprawnych, ludzi starszych).

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ Zanim rozpoczął się proces transformacji w Polsce i uwolniono ceny żywności GUS wprowadził w 1988 r. klasyczne dla gospodarki rynkowej badanie cen. Ułatwiło ono podejmowanie decyzji finansowo-monetarnych administracji rządowej w połowie lat 90-tych ubiegłego wieku. Od 1989 r. wprowadzono w GUS miesięczne badanie cen i dekadowe (od końca lat 90-tych dwutygodniowe) badania cen żywności, a także bezrobocia rejestrowanego. Od 1992 roku Główny Urząd Statystyczny prowadzi też badanie aktywności ekonomicznej ludności według standardów światowych (Labour Force Survey).Te badania miały ogromne znaczenie dla prowadzenia polityki gospodarczej i społecznej przez administrację państwową szczebla centralnego, zwłaszcza w pierwszych latach transformacji polityczno-gospodarczej.
- ✘ Przy pomocy Urzędu Statystycznego Wspólnoty Europejskiej (Eurostat), z którym GUS podpisał w październiku 1990 r. umowę o współpracy, utworzono w Głównym Urzędzie Statystycznym - praktycznie od podstaw - system obiektywnej i wiarygodnej informacji statystycznej o procesach transformacji zachodzących w kraju.
- ✘ W połowie 1995 r. przeprowadzono Mikrospis, tj.spis ludności i mieszkań metodą reprezentacyjną.Mikrospis dostarczył podstawowych danych ludnościowych niezbędnych w okresie transformacji.
- ✘ Ustawa z 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej określiła Główny Urząd Statystyczny jako niezależny organ statystyki publicznej, który zobowiązany jest dostarczać informacje o sytuacji społecznej, gospodarczej, demograficznej i środowiska naturalnego kraju zgodnie z zasadą równoprawnego, równorzędnego i równoczesnego dostępu (tzw.zasada 3X R).
- ✘ W ramach utworzonego przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy w 1996 r. Specjalnego Standardu Upowszechniania Danych (SDDS) GUS zaczął pełnić rolę koordynatora krajowego ze strony polskiej .
- ✘ W 2002 r, GUS przeprowadził równocześnie Powszechny Spis Ludności i Mieszkań i Powszechny Spis Rolny., które dały niezbędne administracji państwa informacje o całokształcie społeczno-gospodarczego stanu kraju.

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

- ✘ Ostatnie lata charakteryzuje przyspieszenie budowy struktur organizacyjnych i programowych statystyki publicznej w kształcie odpowiadającym standardom międzynarodowym i aktualnym potrzebom informacyjnym kraju.
- ✘ Szczególne znaczenie dla administracji, zwłaszcza szczebla wojewódzkiego, miało utworzenie specjalistycznych branżowych centrów badawczych w 16 województwach i wydzielenie w ramach struktur organizacyjnych wszystkich urzędów statystycznych w 16 województwach Ośrodków Badań Regionalnych oraz udostępnienie w Internecie przebudowanego i znacznie rozbudowanego Banku Danych Lokalnych, największego, bezpłatnego, uporządkowanego zbioru informacji statystycznych o miejscowościach, gminach, powiatach, miastach i regionach.
- ✘ Trudno przecenić rolę portalu informacyjnego GUS, który ulega stałej modernizacji i coraz bardziej wychodzi naprzeciw potrzebom użytkowników, w tym i potrzebom administracji różnego szczebla w Polsce, publikując w Internecie najświeższe dane i wskaźniki, a nawet całe publikacje i bazy danych – w tym ostatnio udostępnione Dziedzinowe Bazy Danych - Demografia czy Handel Zagraniczny.
- ✘ Ostatnia pionierska inicjatywa GUS – wydanie zarówno w wersji tradycyjnej, papierowej jak i udostępnienie na portalu GUS i Urzędów Statystycznych w województwach *Statystycznego Vademecum Samorządowca* – z informacjami dla władz szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, jest szczególnie cenna i warta podkreślenia.
- ✘ Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2010 przeprowadzonego przez GUS w nowej, elektronicznej formule, bez użycia formularzy papierowych, dadzą pełny obraz polskiego rolnictwa, a przygotowywany do realizacji Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 przedstawi kompleksowy obraz społeczeństwa polskiego.

STATYSTYKA W SŁUŻBIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – RYS HISTORYCZNY

✘ LITERATURA

- ✘ 200 lat statystyki polskiej. Główny Urząd Statystyczny 1918-1993/praca zbiorowa GUS.- Warszawa-GUS, 1993.
- ✘ 85 lat Głównego Urzędu Statystycznego (1918-2003): przeszłość dla przyszłości / praca zbiorowa pod red. Wiesława Łagodzińskiego.- Warszawa: GUS, 2003.
- ✘ Rozwój myśli i instytucji statystycznych na ziemiach polskich : Ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 75-lecia Głównego Urzędu Statystycznego i 200-lecia statystyki polskiej. Kraków – Mogilany 24-25 maja 1993 r.- Warszawa : GUS.PTS, 1994. – (Biblioteka Wiadomości Statystycznych; nr 42).
- ✘ Tematyka i organizacja spisów powszechnych w Polsce/GUS.- Warszawa: GUS, 1981.- (Biblioteka Wiadomości Statystycznych; nr 32).
- ✘ Tradycje i obecne zadania statystyki w Polsce/pod red. Aleksandra Zeliasia. – Kraków 2004.